

Koira-avusteinen asiakastyö sosiaaalialalla

Harju Iida

Opinnäytetyö
Sosionomikoulutus
Sosionomi AMK

2024

Koulutus
Tutkintonimike

Tekijä	Iida Harju	Vuosi	2024
Ohjaaja(t)	Leena Seppälä ja Laura Jokela		
Toimeksiantaja	Lapin ammattikorkeakoulu		
Työn nimi	Koira-avusteinen asiakastyö sosiaalialalla		
Sivu- ja liitesivumäärä	36		

Opinnäytetyöni aihe on koira-avusteinen asiakastyö sosiaalialalla. Sen päätavoitteena on selvittää koira-avusteisuuden käytön hyötyjä, vaikutuksia sekä tapoja, miten koiria voidaan käyttää sosiaalialan asiakastyössä. Tutkimuskysymykseni ovat: ”Millä tavalla koiria voidaan käyttää sosiaalialan asiakastyössä?” ja ”Mitä hyötyä koira-avusteisuudesta on?” Tietoperustani keskeiset käsitteet ovat: eläinavusteinen työskentely, koira-avusteisuus, sosiaaliala ja kirjallisuuskatsaus.

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kirjallisuuskatsauksen, jotta saan kokonaisvaltaisen kuvan koirien vaikutuksesta asiakastyöhön. Hyödynsin työssäni sekä systemaattista kirjallisuuskatsausta että kuvailevan kirjallisuuskatsauksen alatyyppejä, integroivaa kirjallisuuskatsausta. Näiden jälkeen suoritin sisällönanalyysin.

Opinnäytetyöni keskeiset tulokset ovat: Koiria voidaan käyttää sosiaalialan asiakastyössä monin eri tavoin. Koira voi toimia asiakastilanteessa esimerkiksi kuuntelijana, sosiaalisena tukena, tunteiden välittäjänä tai keskustelun avaajana. Koiran ”ammattinimikkeitä” sosiaalialan asiakastyössä voivat olla esimerkiksi tuki-koira, kriisikoira tai kaverikoira.

Koira-avusteisuudessa on monia hyötyjä. Selkeimmät hyödyt liittyvät siihen, millä tavalla koira vaikuttaa ihmisiin. Nämä vaikutukset jakautuvat fyysisiin, - psyykkisiin, - ja sosiaalisiin hyötyihin. Lisäksi koira-avusteisuus helpottaa ja nopeuttaa asiakasprosessia esimerkiksi rauhoittamalla asiakasta keskustelutilanteessa, jolloin hänen on helpompi keskustella avun tarpeestaan.

Avainsanat

eläinavusteinen työskentely, koira-avusteisuus, sosiaaliala, kirjallisuuskatsaus

Name of Degree Programme
Degree

Author	Iida Harju	Year	2024
Supervisor	Leena Seppälä ja Laura Jokela		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Subject of thesis	Dog-Assisted client work in the social sector		
Number of pages	36		

My thesis topic is dog-assisted client work in social work. Its main objective is to investigate the benefits, impacts, and ways in which dogs can be used in social work client work. My research questions are: "In what ways can dogs be used in social work client work?" and "What are the benefits of dog-assisted therapy?" The key concepts in my theoretical framework are: animal-assisted therapy, dog-assisted therapy, social work, and literature review.

I chose a literature review as my research method to gain a comprehensive understanding of the effects of dogs on client work. In my work, I utilized both systematic literature review and descriptive literature review subtypes, particularly integrative literature review. Following this, I conducted a content analysis.

The main findings of my thesis are: Dogs can be used in social work client work in many different ways. In client situations, a dog can act as a listener, social support, emotion mediator, or conversation starter. The "job titles" of dogs in social work client work can include support dog, crisis dog, or companion dog.

There are many benefits to dog-assisted therapy. The most obvious benefits relate to how a dog affects people. These effects are divided into physical, psychological, and social benefits. Additionally, dog-assisted therapy facilitates and expedites the client process by calming the client during conversation, making it easier for them to discuss their need for help.

Key words Animal-Assisted Interventions, Dog-awareness, social services, Literature Review

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	SOSIAALIALAN TYÖ.....	6
2.1	Sosionomin työnkuva.....	7
3	GREENCARE JA ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY.....	8
3.1	Eläinavusteisen työskentelyn muodot.....	8
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	13
4.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	13
4.2	Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	13
4.3	Aineiston kerääminen	14
4.4	Sisäänotto ja poissulkukriteerit	15
4.5	Tietokannat.....	16
4.6	Hakutermien testaus ja Chat GPT	16
4.7	Hyväksytyt julkaisut	20
4.8	Hyväksytyjen julkaisujen kuvaus ja perustelut valinnalle	22
4.9	Sisällön analyysi	25
5	TULOKSET	29
5.1	Koira-avusteisen työotteen hyödyt asiakastyössä	29
5.2	Koira-avusteisuuden käyttö sosiaalialan asiakastyössä	30
6	POHDINTA	32
6.1	Tulosten tarkastelu	32
6.2	Luotettavuuden tarkastelu	33
6.3	Jatkotutkimusaiheet.....	33
	LÄHTEET.....	34

1 JOHDANTO

Sigmund Freud alkoi hyödyntää koiraansa psykoterapiaistuntojensa apuna 1930-luvulla. Hän tulkitsi potilaan jännitystasoa sen mukaan, kuinka kauas tai lähelle hänen koiransa asiakkaasta jäi. Freud huomasi, että monet asiakkaista kommunikoivat koiran kautta ja näin koira helpotti terapeutin ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta. (Kahilaniemi 2020, 17) Tänä päivänä koiria käytetään monen eri ammattilaisen apuna työtehtävissä. On olemassa poliisikoiria, jälkikoiria, pelastuskoiria, sotakoiria, rajakoiria ja paljon muita. Koirat ovat ihmisten apuna harraste-toiminnassa, kuten metsästyksessä sekä ne tukevat esimerkiksi näkörajoitteisen ihmisen jokapäiväistä elämää. Koira-avusteisessa asiakastyössä koulutetut koirat voivat toimia esimerkiksi ammattilaisen ja asiakkaan kommunikaation tukena tai ne voivat luoda tilanteesta rennomman ja täten helpomman. Päädyin tähän aiheeseen, koska meillä on ollut aina koiria osana perhettä sekä apuna hirvenmetsästyksessä. Olen itse siis tottunut elämään ja työskentelemään koirien kanssa. Muistan, kuinka jaoin omia tuntemuksiani ja ajatuksiani teininä omalle koiralleni. Havaitsin, että ei ollut väliä, kuinka mieleni myrskysi, se parani aina koirani avulla.

Opinnäytetyöni aihe on koira-avusteinen asiakastyö sosiaaalialalla. Tavoitteenani on selvittää, millä tavalla koiria voidaan hyödyntää osana sosiaaalialan asiakastyötä sekä mitä hyötyä koira-avusteisuudesta on. Tutkimusmenetelmäkseni olen valinnut kirjallisuuskatsauksen. Hyödynnän opinnäytetyössäni systemaattista kirjallisuuskatsausta, sekä kuvailevan kirjallisuuskatsauksen alatyyppejä integroivaa kirjallisuuskatsausta. Tämän jälkeen suoritan sisältöanalyysin. Opinnäytetyöni avulla pyrin lisäämään tietoisuutta koira-avusteisesta asiakastyöstä ja sen hyödyistä sosiaaalialalla. Toivon, että työni voi olla hyödyksi ammattilaisille ja päätöksentekijöille, jotka työskentelevät alalla sekä harkitsevat koira-avusteisuuden käyttöä toiminnassaan.

2 SOSIAALIALAN TYÖ

Sosiaalialan työ on laaja-alainen käsite, joka kattaa eri ammatit ja tehtävät sosiaalialalla. Sosiaalialan ammattilaiset tukevat ihmisten hyvinvointia ja elämää tarjoamalla neuvonta-, ohjaus-, huolenpito-, hoiva ja kasvatuspalveluita. Työnkuvaan kuuluu ihmisten auttaminen ja tukeminen erilaisissa kriisi- sekä elämäntilanteissa. (Työmarkkinatori 2022) Kiteyttäisin sosiaalialan työn asiakasläh- töiseksi auttamistyöksi. Jokaisessa sosiaalialan ammatissa ja jokaisella sosiaalialan kentällä kohdataan asiakkaita ja luodaan luottamuksellisia asiakassuhteita. Asiakastyön teoria opetellaan koulussa, mutta asiakastyö itsessään opitaan kentällä toimimalla. Sosiaalialan tehtäväalueita ovat esimerkiksi nuorisotyö, lastensuojelu, vammaistyö sekä mielenterveys- ja päihdetyö. Työnantajia ovat esimerkiksi kunnat, hyvinvointialueet, valtio ja yksityiset palveluntuottajat. Sosiaalialaa voidaan opiskella ammattikorkeakouluissa. Sen tutkintonimike on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sosionomi (AMK). Yliopistoissa voidaan opiskella sosiaalityöä esimerkiksi suuntautumalla sosiaalityöhön. Alempi korkeakoulututkinto on valtiotieteiden kandidaatti tai yhteiskuntatieteiden kandidaatti. Ylemmät korkeakoulututkinnot ovat näiden maisteriversioita. (Työmarkkinatori 2022) Sosiaaliala ja sosiaalityö eroavat koulutukseltaan toisistaan. Sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalisia ongelmia ehkäisevää, vähentävää, tai poistavaa asiantuntijatyötä, jota tehdään rakenteiden, yhteisöjen, perheiden ja yksilöiden tasoilla. Ominaista on laajamittainen verkostotyö muiden toimijoiden kanssa. Sosiaalityöstä säädetään sosiaalihuoltolaissa, josta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023) Hyvinvointialueet vastaavat sosiaalipalveluiden järjestämisestä. Yleisiin sosiaalipalveluihin kuuluvat esimerkiksi: perhetyö, laitospalvelut, päihde- ja mielenterveystyö ja tukipalvelut. Palveluiden määrääminen perustuu yksilön tuen tarpeiden arviointiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023) Opiskellessani sosiaalialan ammattikorkeakoulututkintoa olen opinut, että se on alana todella monipuolinen, sovellettava ja erikoinen muihin ammatteihin verrattuna. Sosiaalialan sovellettavuuden myötä on kehittynyt useita työmenetelmiä asiakkaiden auttamista ja kohtaamista varten. Eläinavusteinen työskentely on yksi sosiaalialan työmenetelmä. Eläinavusteisuuden avulla on todistetusti helpotettu asiakkaiden kanssa toimimista esimerkiksi ottamalla koira mukaan työskentelyyn ja tapaamisiin.

2.1 Sosionomin työnkuva

Valmistuttuani sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnosta, tutkinto- ja ammattinimikkeekseni tulee sosionomi. Sosionomin tietoperusta koostuu sosiaalipolitiikasta, sosiaalityöstä, psykologiasta, filosofiasta, varhaiskasvatuksesta, kasvatustieteestä, hallinnosta sekä taiteesta. Ammatillisella tulee olla tietoa eri ryhmien kanssa työskentelystä ja hänen on hallittava yksilön kasvun ja kehityksen tukeminen sekä ennaltaehkäisevä työ. (Arene 2017, 11) Osaaminen rakentuu asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisesta ymmärtämisestä. Työssä on tärkeä pyrkiä asiakaslähtöisyyteen, ennaltaehkäiseviin toimiin sekä asiakkaan osallisuuden tukemiseen. (Arene 2017, 8) Olen ollut neljässä hyvin erilaisessa ympäristössä työharjoittelussa. Ensimmäisen harjoitteluni suoritin varhaiskasvatuksessa eli päiväkodissa, toisen nuorisokodilla eli lastensuojelussa, kolmannen Oulun Tyttöjen Talolla eli järjestötyössä ja viimeisimmän Kotipalvelu Mehiläisen hallinnossa eli esimiestehtävissä. Harjoittelupaikoissani olen havainnut, että parhaimmat tavat asiakassuhteen luomiseen on ammatillisen tietotaidon tuntemisen lisäksi inhimillinen kohtaaminen eli oleminen ihminen toiselle. Ystävällisyys, arvostus, kunnioitus, huomaavaisuus ja läsnäolo ovat aina toimivia lähtökohtia asiakkaita lähestyessä, vaikka itse ammattia ei olisikaan harjoittanut päivääkään. Sosiaaliala tarjoaa luovan ja monipuolisen työkentän ammatilliselle. Työtehtävät sekä työnkuva vaihtelevat todella paljon eri työpaikkojen kesken. Ajattelen, että jokaisella sosiaalialan ammatillisella on vapaus toteuttaa ammattiaan omalla persoonallaan ja tavoillaan. Ammatillainen voi toteuttaa monia eri sosiaalialan ammattimenetelmiä työssään. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi ryhmätyöskentely, ohjaus ja neuvonta, verkostotyö sekä eläinavusteinen työskentely.

3 GREENCARE JA ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY

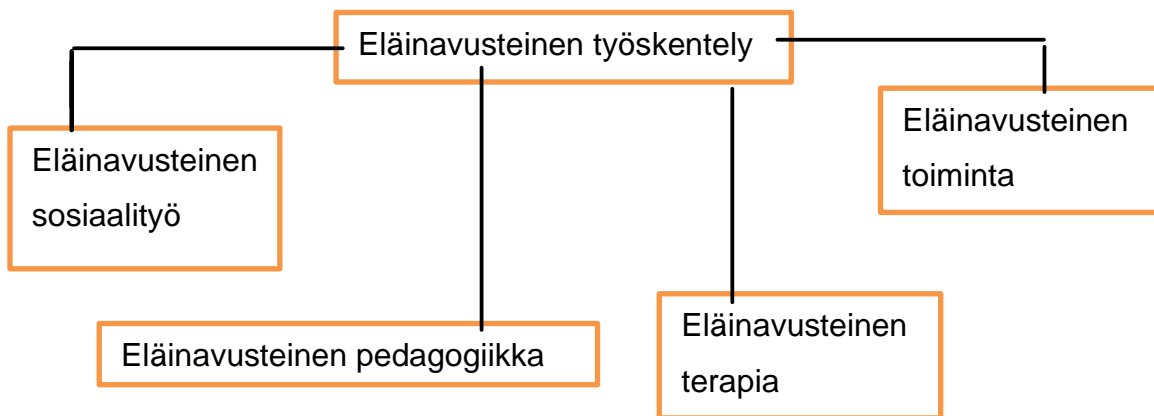
Green Care toiminnalla edistetään eläin-, luonto- ja maatala-avusteisia palveluita sekä niiden käyttöönottoa terveys- ja hyvinvointipalveluiden yhteydessä. Green Care toiminnassa keskitytään ihmisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen luonnon avulla. Erilaisia Green Care menetelmiä ovat esimerkiksi eläinavusteinen terapia tai puutarha- ja metsäterapia. Eläinavusteisessa terapiassa eläimet, kuten hevoset ja koirat toimivat terapeuttisina kumppaneina ja auttavat ihmisiä löytämään voimavaroja sekä kehittämään taitojaan. Tällaisia toimijoita ovat esimerkiksi Ylläksen Vaellushevoset Oy ja VoimaRaita. (Green Care Finland ry 2022) Luontoavusteisuus soveltuu esimerkiksi asiakkaille, joiden kuntoutumiseen liittyy motivaation ongelmia tai tarvetta uudenlaisten toimintatapojen ja ajatusmallien löytämiseen. Luontoavusteisuutta voidaan suositella myös asiakkaille, joiden keskustelun rinnalle haetaan toiminnallisuutta ja yhteisöllisiä kokemuksia. (Green Care Finland ry 2022) Eläinavusteinen työskentely on osa Green Care -toimintaa (Kahilainen 2020, 16). Ammattialan mukaisesti käytetään erilaisia eläin- ja luontoavusteisuuden menetelmiä. Tällaisia ovat esimerkiksi ratsastusterapia sekä sosiaalinen ja terapeuttinen puutarha toiminta. (Green Care Finland ry 2022) Suomessa aktiivisesti toimiva Green Care Finland ry kokoaa alan toimijoita yhteen (Kahilainen 2020, 16).

3.1 Eläinavusteisen työskentelyn muodot

Eläinavusteinen työskentely (Animal Assisted Interventions, AAI) on tavoitteellista, suunnitelmallista ja dokumentoitua sosiaali- ja terveys- tai kasvatustalouden ammattilaisten toteuttamaa työtä, jossa eläintä hyödynnetään työkaluna tai yhtenä työn toiminnallisena menetelmänä (Kahilaniemi 2020, 9) Eläinavusteinen työskentely on kattotermi ja se jaotellaan neljään eri alakäsitteeseen: eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy, AAT), eläinavusteinen sosiaalityö (Animal-Assisted Social Work, AASW), eläinavusteinen opetus/pedagogiikka (Animal-Assisted Pedagogy, AAP) ja eläinavusteinen toiminta. Eläinavusteinen terapia voi olla esimerkiksi fysioterapiata, psykoterapiata tai toimintaterapiata. Eläinavusteisesta opetuksesta puhutaan silloin, kun se tapahtuu esimerkiksi oppilaitoksessa, päi-

väkodissa tai muussa kasvatus- ja oppimisympäristössä. Eläinavusteinen toiminta (Animal-Assisted Activity, AAA) tarkoittaa vapaaehtoistoimijoita, jolloin toiminta ei ole ammattimaista, tavoitteellista tai suunnitelmallista. Tällainen toiminta voi olla esimerkiksi kaverikoirien vierailut hoitolaitoksissa tai muissa yksiköissä. (Kahilainen, 2020, 20)

Kuvio 1. Eläinavusteisen työskentelyn jaottelu ja määritelmät (Kahilainen 2020)

Eläin- sekä koira-avusteinen työskentely Suomessa

Maailmalla ja Suomessa on jo kauan hoidettu eläimiä eri laitoksissa, kuten mielisairaaloissa ja vankiloissa. Aikaisempi tavoite oli laitoksen ruoan tuottaminen, mutta asukit saivat työn sivutuotteena ”terapeuttista hoitoa” ja mielekästä tekemistä. Viime vuosina on huomattu eläinten tuottaman hyvinvoinnin edistävä merkitys ja toiminnan vaikutuksia on alettua tutkia laajalti. (Latvala-Sillman 2018, 28) Suomessa eläinavusteinen toiminta organisoituu muutamien isompien yhdistysten alle, joissa yksityiset henkilöt ovat jäseninä. Tällaisia yhdistyksiä ovat esimerkiksi Kennelliitto ja Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. Koira-avusteista toimintaa toteutetaan niin, että ammattihenkilöllä on oma koira mukanaan työssä. Työparityöskentely on lisääntynyt Suomessa koira-avusteista toimintaa toteutettaessa. Työparityöskentelemisellä tarkoitetaan sitä, että koiran ohjaaja voi olla eri henkilö kuin asiakkaan kanssa toimiva ammattihenkilö. Parhaimmillaan koira-avusteisuutta voidaan toteuttaa moniammatillisessa yhteistyössä usean eri toimijan välillä. (Kahilainen 2020,21) Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry on vuonna 2010 perustettu ammatillisesti suuntautunut yhdistys, joka yhdistää terveys-, sosiaali- ja kasvatustalouden ammattihenkilöitä, jotka hyödyntävät koira osana työnsä

toiminnallisia menetelmiä. Yhdistys järjestää soveltuvuustestejä sekä koirakon työnäyttöjä jäsenistölleen. Kennelliiton alaisuudessa toimivat kaverikoirat ovat vapaaehtoisein koiravierailuihin perustuva yhdistys. Toinen samanlaiseen toimintaan perustuva yhdistys on Suomen Karva-Kaverit. (Kahilainen 2020, 21)

Koira-avusteinen työskentely

Koira-avusteisen toiminnan perustana on asiakkaan ja koiran välille syntyvä ainutlaatuinen vuorovaikutussuhde (Kennelliitto 2023). Päivi Latvala-Sillman perustelee kirjassaan ”Työparina koira” koiran ainutlaatuisuutta ihmisen työparina. Hän nostaa esille esimerkiksi koiran näppärän koon, miellyttämisen halun ja sosiaalisuuden. Hän esittelee vuonna 2012 Helsingin yliopistossa tehtyä tutkimusta, jossa havaittiin, että koira on ainoa eläin, joka tarkastelee ihmistä eri tavalla kuin lajitoveriaan. Koira tarkastelee ihmisen kasvoja ja ilmeitä samalla tavalla kuin ihminen tavatessaan toisen ihmisen. Koirat kiinnittävät huomionsa ihmisen merkittäviin kasvojen osiin, kuten silmiin (Latvala-Sillman 2020, 20). Koirien läsnäolo voi tuoda lohtua, iloa ja rauhoittumista. Koira-avusteinen työskentely voi auttaa esimerkiksi henkilöitä, joilla on fyysisiä tai psyykkisiä haasteita, kuten autismikirjoon kuuluvat henkilöt tai masennuksesta ja ahdistuksesta kärsivät ihmiset. Näistä asioista voidaan päätellä, että koira on eläimenä ainutlaatuinen valinta työpariksi. Kuitenkin koira valitaan mukaan ammattilaisen toimintaan vain silloin, kun siitä katsotaan olevan erityistä hyötyä asiakkaan tavoitteiden saavuttamiseksi (Virtanen 2020).

Koiran soveltuvuus asiakastyöhön

Koiran rotu ei ole tärkein asia sitä valittaessa työpariksi, vaan tärkeintä on yksilön ominaisuudet. Koiran genetiikka ja jalostus on otettava huomioon, koska ne vaikuttavat sen luontaiseen käyttäytymiseen ja käyttäytymistarpeisiin. Tällaiset asiat ovat voimakkaasti periytyviä rotutyypillisiä ominaisuuksia eikä olisi reilua vaatia koira toimimaan täysin vastoin perimäänsä. (Latvala-Sillman 2020, 52) Esimerkiksi on lähes mahdotonta saada metsästyskoira luopumaan saalisvietistään. Koira-avusteiseen työhön kannattaa valita koira, joka suhtautuu rauhallisesti uu-

siin asioihin ja vieraisiin ihmisiin. Sen perusluonne tulee olla avoin, rohkea ja utelias vieraita ihmisiä kohtaan. (Latvala-Sillman 2020, 52) Lisäksi koira tulee olla hyväkäyttöksinen, peruskoulutettu, turvallinen, terve ja asianmukaisesti rokotettu (Latvala-Sillman 2020, 55). Koiran ja ohjaajan välinen luottamus on työparityöskentelyn a ja o. Koiran on pystyttävä luottamaan siihen, ettei sitä pakoteta liian vaikeisiin tilanteisiin ja ohjaajan on kyettävä luottamaan koiran omaan harkintakykyyn esimerkiksi lasten kanssa. (Latvala-Sillman 2020, 19) Ohjaajalla on suuri merkitys eläinavusteisessa työskentelyssä. Hänen tulee osata lukea omaa eläintään ja olla koko ajan tilanteessa hieman eläimen edellä. Ohjaaja hallitsee tilanteen ja eläin tekee työn. Eläimen hyvinvoinnista huolehtiminen ja käyttäytyminen on ohjaajan vastuulla. (Ikäheimo 2013, 66)

Eläinavusteisen työskentelyn etiikka, turvallisuus ja lainsäädäntö

Aineistossani nousi esille eettisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät seikat eläinavusteisuudessa. Tärkeä lähtökohta eläinavusteisten interventioiden järjestämisessä on eläimen ja ihmisen välinen sidos ja sen molemminpuolisuus, eli luottamus, vapaaehtoisuus, jatkuvuus ja kiintymys kummankin osapuolen näkökulmasta. Eläinavusteiseen toimintaan osallistuvan eläimen ja asiakkaan hyvinvointi ja turvallisuus ovat otettava huomioon jokaisessa tilanteessa. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 28) Työskentelyn lähtökohtana on asiakaslähtöisyys, asiakkaan oma mielenkiinto ja halu toimintaa kohtaan sekä varmuus siitä, että juuri tämä toimintamuoto palvelee asiakkaan tarpeita parhaiten. (Välimaa 2017, 3) Asiakasturvallisuuden peruslähtökohtia ovat esimerkiksi eläinavusteisesta työskentelystä asianmukainen ja riittävä ohjaus sekä tiedottaminen (Niemi 2021, 14). Eläinavusteisen toiminnan suunnittelussa on otettava huomioon muun muassa seuraavat lait: laki potilaan asemasta ja oikeuksista, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, sosiaalihuoltolaki, terveydenhuoltolaki sekä eläintensuojelu lain säädäntö. (Välimaa 2017, 3)

Eläimen ohjaajan velvollisuudet

Eläinavusteisuutta toteuttavan työntekijän eli eläimen ohjaajan vastuulla on huolehtia ammattieettisten säännösten ja ohjeiden noudattamisesta. Ammattilainen

vastaa omasta ohjausosaamisestaan ja sen ylläpitämisestä sekä kehittämisestä. Työntekijän vastuulla on huomioida työyhteisönsä jäsenet keskustelemalla heidän kanssaan työympäristön ja käytäntöjen muokkaamisesta eläinavusteiseen toimintaan sopivaksi sekä yhteisistä toimintatavoista ja -ohjeista niissä työpis-teissä, missä eläinavusteista toimintaa harjoitetaan. (Niemi 2023, 14) Ylipäätään työntekijän on saatava työkavereidensa hyväksyntä sekä lupa esihenkilöltään eläinavusteisen toiminnan suorittamiseen. Ohjaajan on kiinnitettävä erityistä huo-miota mahdollisiin eläimeen kohdistuviin allergioihin ja pelkoihin. Työntekijän teh-täviin kuuluu myös vakuutuksen kattavuus ja voimassaolon varmistaminen koiran kanssa työskentelyyn liittyvien erityispiirteiden vuoksi. Työskentelyyn vaadittavia suunnitelmia ovat: tila- ja kulkuväyläsuunnittelu, omavalvontasuunnitelma sekä riskienkartoitus. (Niemi 2023, 14-18)

Eläimen oikeudet, työhyvinvointi ja turvallisuus

Eettisen kohtelun kannalta on tärkeää pohtia eläimen koulutusta ja soveltuvuutta. Eläimen ohjaajan on tunnettava hyvin eläimen tarpeet, elekielen ja stressin mer-kit. Eläimellä on oikeus lajinmukaiseen käyttäytymiseen ja ympäristöön. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 28) Sillä on oikeus hyvään terveyteen ja toi-mintakykyyn. (Välimaa 2017, 4) Eläinlääkäriin täytyy tehdä yleinen terveystarkas-tus vähintään kerran vuodessa. Eläimen pitää olla perusterve, rokotettu ja tarkis-tettu loisten varalta. Eläimen työaika on suunniteltava siten, että sillä on vapaa-päiviä ja lepoetkiä. Työpaikalla eläimellä tulee olla rauhoitettu lepopaikka, johon se voi tarvittaessa vetäytyä omatoimisesti. Eläimen ruokinnasta ja veden saata-vuudesta on huolehdittava myös työpaikalla (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 33-34)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on kerätä ja luoda mahdollisimman laaja katsaus koira-avusteisuudesta sosiaalialan työssä. Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat: ”Millä tavalla koiria voidaan käyttää sosiaalialan asiakastyössä?” ja ”Mitä hyötyä koira-avusteisuudesta on?”

4.2 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsaus on tutkimustekniikka ja metodi, jossa tutkitaan jo tehtyjä tutkimuksia. Sen avulla tehdään tutkimuksista tutkimus eli kootaan aikaisempien tutkimusten tuloksia yhteen. (Salminen 2011, 4) Kirjallisuuskatsaustyyppinä on kolme: systemaattinen, - ja kuvaileva kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. (Salminen 2011, 6) Kirjallisuuskatsauksen teko on kriittistä ja järjestelmällistä kirjallisuuden keräämistä sekä analysointia perustellusti muotoillun tutkimusongelman avulla. Menetelmä on toistettavissa, koska hakuprosessi on etukäteen kuvattu ja suunniteltu huolellisesti. (Marjamaa & Sinisalo 2022)

Päätin hyödyntää työssäni sekä systemaattista kirjallisuuskatsausta että kuvailevan kirjallisuuskatsauksen alatyyppejä, integroivaa kirjallisuuskatsausta. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on tiivistelmä aiheesta tehtyjen aikaisempien tutkimusten keskeisestä sisällöstä. Tässä kirjallisuuskatsaus tyyppissä on tärkeää noudattaa menetelmää ja aineiston seulomista asetettujen kriteerien mukaisesti. Katsaus pyrkii systemaattiseen valintaan ja hakuun, analyysiin ja synteesiin sekä laadun tarkasteluun. Integroivat kirjallisuuskatsaus tarkastelee tutkimuksen kohdetta myös monipuolisesti, mutta sen lisäksi siihen kuuluu tutkimusmateriaalin kriittinen arviointi ja erilaisin menetelmin toteutettu synteesi. (Marjamaa & Sinisalo 2022) Vaiheittain kuvattuna integroiva kirjallisuuskatsaus ei eroa juurikaan systemaattisesta katsauksesta. Näiden metodien yhteiset vaiheet voidaan tiivistää viiteen kohtaan seuraavasti: tutkimusongelman asettelu eli tutkimuskysymysten määrittely, aineiston hankkiminen, arviointi, analyysi sekä tulosten esitteleminen ja tulkinta. (Salminen 2011, 8) Mielestäni kummankin metodin parhaiden

ominaisuuksien yhdistäminen tuottanee kattavimman ja monipuolisimman aiheen analyysin opinnäytetyöhöni. Metodien samankaltaisuus tekee niiden yhdistämisestä helpon, joten en näe vain jommankumman valitsemisessa yhtä paljon hyötyä.

4.3 Aineiston kerääminen

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineiston valinnassa nähdään olevan kaksi tapaa: aineiston eksplisiittinen ja implisiittinen valinta. Eksplisiittisessä tavassa haut tehdään systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoin eri tietokannoista hyödyntäen sisäänotto- ja poissulkukriteerejä. Systemaattisesta kirjallisuuskatsauksesta poiketen valittu aineisto ei perustu ainoastaan rajattuihin hakusanoihin ja kieli- ja aikarajauksiin, vaan aineiston keskeisin valinnan peruste on sisältö ja sen suhde muihin valittuihin tutkimuksiin. Implisiittisessä valinnassa ei raportoida valintaan vaikuttaneita sisään- ja poissulkukriteereitä tai valittuja tietokantoja. (Marjamaa & Sinisalo 2022) Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aineiston haku etenee seuraavasti: määritellään tutkimuskysymykset, valitaan käytettävät tietokannat, määritellään hakusanat ja niiden synonyymit sekä käytetään rajoittimia, kuten aikarajaa tai kieltä. (Mannila 2021) Hyödyntäen kummankin metodin aineiston haku taktiikkaa, määrittelen itse sisään- ja poissulkukriteerit, jotka sisältävät aikaraja- ja kielirajoittimien lisäksi sisältörajoittimia, kuten vaatimus aineiston akateemisuudesta sekä sen suhteesta ja oleellisuudesta opinnäytetyöni aiheeseen. Käytän hakusanoja: eläinavusteinen työskentely, koira-avusteinen työskentely ja koira-avusteisuus. Lisäksi kokeilin lähestyä aihetta täsmällisemmin googlettamalla ”sosiomomin työ ja eläimet”. Englanninkielisiä hakusanoja olivat: animal assisted social work, dogs in social work, dog assisted interventions ja dog assisted social work. Sain apua Lapin ammattikorkeakoulun Kosmos kirjaston informaatikolta hakusanojen muodostamisessa sekä hakuprosessin suunnittelussa.

4.4 Sisäänotto ja poissulkukriteerit

Tässä itse rajaamani sisään- ja poissulkukriteerit (taulukko 1). Määrittelin sisäänottokriteereiksi muun muassa: julkaisu on julkaistu vuosina 2014-2024. Aiheeni on siitä helppo, että esimerkiksi sen käsitteistö ei ole muuttunut kymmenessä vuodessa olenkaan. Ajattelen, että löydän isommalla aikavälillä enemmän artikkeleita, mutta tieto ei silti ole vanhentunut. Julkaisujen kielen rajasin suomeen ja englantiin oman kielitaitoni mukaisesti. Julkaisut täytyy sisältää asiaa koirien kanssa toteutetusta työstä, koska tällöin rajaukseni muista eläimistä sosiaalialan työssä pitää. Julkaisujen tulee olla akateemisia eli tieteellisiä tekstejä tai artikkeleita, jotka perustuvat tutkimuksiin. Aineiston tulee olla ilmaisia ja saatavilla verkossa.

Taulukko 1 Aineistojen sisäänotto – ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaisu on julkaistu vuosina 2014-2024	Julkaisu on julkaistu ennen vuotta 2014
Julkaistu suomen tai englannin kielellä	Julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä
Sisältää koirien kanssa toteutettua työtä	Ei vastaa tutkimuskysymykseen
Julkaisu on tutkimus tai perustuu tutkimukseen	Julkaisu ei ole tieteellinen
Luettavissa ilmaiseksi	Maksullinen aineisto
Luettavissa internetissä	Ei luettavissa internetissä

4.5 Tietokannat

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vaiheiden mallien mukaisesti tutkimuskysymysten asettamisen jälkeen valitaan kirjallisuuskatsauksessa käytettävät tietokannat. (Salminen 2011 ,11) Tietokannat ovat valikoituneet sen perusteella, että kuinka paljon ne sisältävät aiheeseen liittyviä aineistoja. Tämän opinnäytetyön aineistohaut tehtiin kuudessa tietokannassa, jotka olivat: Finna.fi, Journal Luc Finna, Outi.finna, Google Scholar ja Theseus. Hakujen apuna on käytetty Chat GPT:tä.

4.6 Hakutermien testaus ja Chat GPT

Aloitin hakusanojen testauksen tietokannassa Finna.fi. Käytin ensimmäisenä hakusanaa "eläinavusteinen", joka tuotti yhteensä 858 tulosta. Hakutulokset olivat pääsääntöisesti Pro Gradu ja AMK opinnäytetöitä. Joukossa oli muutama kirjallinen teos, kuten aikaisemmin käyttämäni Kaija Ikäheimon "Karvaterapiaa". Haut eivät kuitenkaan vastaa sisällöltään hakemaani, koska eläinavusteisen toiminnan apuna on joku muu eläin kuin koira tai eläinavusteisuus toteutetaan muuna kuin sosiaalialan työnä. Täsmensin hakuani valitsemalla aiheeksi koira ja sosiaaliala. Rajasin aineistojen muodon verkossa saataviin teksteihin ja artikkeleihin. Sain tulokseksi kaksi Itä-Suomen yliopiston opinnäytetyötä, jossa toisessa koira esiintyy osana pedagogiikkaa ja toisessa nuorten opinto-ohjausta. Opinnäytetyöt eivät ole tehty sosiaalialan näkökulmasta. Suoritin uuden haun hakusanoilla "koira-avusteinen työskentely". Haku tuotti yhteensä 80 tulosta. Suurin osa hakutuloksista olivat jälleen Pro Gradu tai AMK opinnäytetöitä. Tällä kertaa hakujen tulosten sisältö pitäytyi suurimmaksi osaksi koira-avusteisessa toiminnassa osana jotain ammattilaisen toteuttamaa toimintaa. Tarkensin hakuja valitsemalla aiheeksi "sosiaaliala". Sain hakutulokseksi 26 AMK opinnäytetyötä, joista 2 sisällyttivät sanan "sosiaaliala" ja joista loput liittyvät tiettyyn sosiaalialan työn kenttään, kuten lastensuojeluun tai eivät liity hakusanoihin mitenkään. Kokeilin hakusanaa " eläinavusteinen työskentely", mutta tällä kertaa valitsin valmiiksi aiheeksi "koira" ja "sosiaaliala" ja verkossa saatavilla. Lopputulos on jälleen sama. Jokainen teksti on jonkun korkeakoulun lopputyö. Vaihdoin hakutermiksi "sosionomin työ ja eläimet". Rajaan hakuja aiheeseen "sosiaaliala", jonka jälkeen tulokset ovat

edelleen lopputöitä. Vaihdoin hakusanaksi ”greencare menetelmät” ja suoritin haun, joka tuotti yhteensä 5 osumaa. Aineistot eivät liity millään tavalla koiriin sosiaalialalla. Olen havainnut, että hakusanojen tulee olla todella täsmällisiä, jotta sisältö pystyy vastaamaan aihettani. Vaihdoin hakusanani täsmälliseksi ja englannin kielelliseksi. Suoritin haun sanoilla ”animal assisted social work”. Sain hakutulokseksi yhteensä 130 hakutulosta. Hakujen aineistotyytit ovat lopputöiden lisäksi kirjoja, lehtiä/artikkeleita tai tekstejä. Aineistojen sisällöt vastaavat aihettani huomattavasti paremmin, vaikka käytin termiä ”eläin” tarkemman termin sijasta. Suoritin haun termeillä ”dog assisted social work”. Haku tuotti tarkennettuna englannin kielellä yhteensä 11 kohdetta. Aineistotyytit ovat kirja, lehti/artikkeli ja opinnäytteet. Kuitenkaan haku ei tuottanut sisällön kannalta validia tulosta.

Finna.fi, Luc.finna ja Outi.finna ovat kaikki osana samaa Finna hakupalvelua. (Chat GPT 2023) Suoritin hakusanojen alkuperäisen testauksen Finna.fi:ssä, koska sen hakutulokset kattavat jokaisen edellä mainitun järjestelmän. Tarkistan kuitenkin Luc.finnan sekä Outi.finnan siltä varalta, että onko Lapin ammattikorkeakoulukirjastossa tai Outi kirjastojen kätköissä aiheeseeni liittyviä aineistoja. (Chat GPT 2023) Hakusanojen testaus jatkuu Lapin ammattikorkeakoulukirjastossa eli Luc.Finnassa. Sisältö oli pääasiassa sama kuin Finna.fi:ssä. Testaan seuraavaksi hakusanoja OUTI-kirjastojen kirjastojärjestelmässä Outi.finnassa. Kuitenkaan näistäkään tietokannoista ei löydy valideja aineistoja kirjallisuuskatsaustani varten.

Hakusanojeni testaus jatkuu Google Scholarissa. Tässä tietokannassa minun täytyy kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että ovatko valitsemani artikkelit varmasti tieteellisiä. Finna hakupalvelun tietokannoista voin olla lähes varma, että suurin osa ovat tieteellisiä. Aloitan Google Scholar hakuni ensimmäisellä hakusanalla ”eläinavusteinen”. Tulos tuotti yhteensä 1360 tulosta. Rajasin hakutulosta asettamalla hakutulosten päiväyksen alkamaan vuodesta 2020. Hakujen määrä putosi 562. Pääsääntöisesti en hae opinnäytetöitä, joten kokeilen rajata Theseuksen pois aineistojen sijainnista. Tein tämän, koska tiedän Theseuksen sisältävän pääsääntöisesti korkeakoulujen lopputöitä. En kuitenkaan sulje sitä kokonaan pois käyttämistäni tietokannoista, koska se sisältää muitakin Suomen korkeakouluissa tuotettuja aineistoja kuin opinnäytetöitä. Huomasin, että en tule saamaan

odottamiani vastauksia termillä ”sosiaaliala”, vaikka sijoitan sen mihin tahansa variaatioon eläinavusteisuudesta, saati tarkempaan ilmaisuun koira-avusteisuudesta. Lienee mahdollista, että ei yksinkertaisesti ole olemassa julkaisuja, jotka ovat tehty pelkästään sosiaalialan ja koira-avusteisuuden näkökulmasta. Loppujen lopuksi löysin Theseuksesta validin artikkelin hakusanalla ”eläinavusteinen”, jonka päätin valita kirjallisuuskatsaukseni. Tästä päätellen en pysty sanallisesti tarkentamaan hakuani, vaan minun täytyy keskittyä sisällön analysoimiseen löytääkseni vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Minulla on ollut ongelmia aiheen akateemisten aineistojen löytämisessä. Päätin uteliaisuuttani testata, että pysykö Chat GPT auttamaan minua tiedon haussa. Chat GPT on keskusteleva tekoälysovellus, joka julkaistiin vuonna 2022. Kyseessä on chat robotteja huomattavasti kehittyneempi sovellus, joka kykenee antamaan vastauksia entistä monimutkaisempiin ongelmiin. Sen yksi käyttökohde on nimenomaan tiedonhaku ja sen jäsentäminen. (Silmälä 2023) Monella ammatikorkeakoulun luennoilla on käsitelty tekoälyn muuttuvaa roolia yhteiskunnassamme sekä sosiaali- ja terveysalalla. Itse olen sitä mieltä, että sitä voi olla hankalampaa soveltaa alalla, joka on todella riippuvainen ihmiskontakteista ja inhimillisistä kohtaamisista. Kuitenkin mieleeni tuli se, että tekoälyä voidaan hyödyntää monimuoto-opiskelijan ”opiskelu kaverina”. Se siis helpottanee tiedonhakuani konkreettisesti, mutta se voi myös selittää minulle epäselviä asioita tietokantoihin ja tutkimusprosessiin liittyen vastaamalla kysymyksiini. Aluksi pohdin sitä, että onko Finna.fi, Luc.Finna ja Outi.Finna samaa järjestelmää, eli sisältävätkö ne täysin samat artikkelit. Kysyin asiasta Chat GPT:ltä ja sain vastaukseksi, että ne ovat kaikki samaa hakupalvelua, mutta niiden sisällöissä voi olla eroja. Tämä siis vahvisti aikomustani entisestään tutkia jokainen Finna kanta. Käyttäessäni Google Scholaria kysyin apua sen käyttämiseen Chat GPT:ltä. En ollut varma, saanko rajattua Theseuksesta löytyvät aineistot hausta, joten kysyin: Miten voin muokata Google Scholarin hakua siten, etten näe hakutuloksissa Theseuksessa julkaistuja aineistoja. Sain vastaukseksi: Google Scholar ei sisällä suoraa vaihtoehtoa poistaa Theseus tietokanta hakutuloksista, mutta voit välttää sitä tarkentamalla hakutuloksia ja hyödyntämällä Googlen site operaattoria tai käyttämällä Google Scholarin ”rajaa” vaihtoehtoa. (Chat GPT 2023)

Kokeilin muuttaa hakua Chat GPT:n neuvomalla tavalla. Olen tullut tulokseen, että minun tulee muuttaa hakusanojani todella täsmällisiksi, koska aineistot eivät vastaa muuten aiheeseeni tai tutkimuskysymyksiini. Kokeilin suorittaa Google Scholarissa tarkemman haun sanoilla ”koira”, ”sosiaaliala” ja ”asiakastyö”. Tulokseksi tuli yhteensä 693 tulosta. Rajasin päiväyksen alkamaan vuodesta 2020, jolloin tulosten määrä tippui 210. Löysin seitsemänneltä välilehdeltä Kelan julkaisun ”Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio?”. Kiinnostukseni heräsi ja aion tutkia tätä julkaisua tarkemmin.

Olen kuullut keskustelua Chat GPT:stä siitä näkökulmasta, että opiskelijat teettävät sille omia tehtäviään. He siis syöttävät tehtävänannon botille ja kopioivat vastauksen suoraan. Ymmärtääkseni tämä on suoraa plagiointia, joten ryhdyin miettimään, millä tavalla voisin itse hyödyntää nykyaikaista tiedonhakupalvelua siten, etten syyllisty plagiointiin. Tulin tulokseen, että esitän sille sellaisia kysymyksiä, joita voisin kysyä opiskelijakaveriltani. Ne ovat siis epäsuoria ja antavat minulle vain vihjeitä ja mahdollista vahvistusta omaan ajatteluuni. Kuitenkin laitan lähdeviitteen tekstiini, jotta lukija ymmärtää minun hyödyntäneen jollain tapaa Chat GPT:tä. Chat GPT:n tarjotut vastaukset perustuvat matemaattisiin malleihin ja tietomäärään, joka koneelle on syötetty. (Kallionpää 2023) En siis luota täysin tekoälyn luoman vastauksen todenperäisyyteen vaan tarkistan sen varmuuden vuoksi googlettamalla. Tekoälyltä kysymisen jälkeen tiedän, millä sanoilla minun kannattaa jatkaa hakuprosessiani.

4.7 Hyväksytyt julkaisut

Taulukko 3

Tietokanta	Tekijä	Julkaisu vuosi	Julkaisun nimi	Hakulauseke	Keskeinen sisältö
Theseus	Leena Välimä	2017	Eläinavusteista työskentelyä hyvinvointipalveluihin	eläinavusteinen työskentely	Hyvinvointipalveluiden kehitys eläinavusteisin menetelmin. Mukana Lapin AMK:n toteuttama Luontoa elämään-hanke
Google Scholar	Lotta Hautamäki, Farid Ramadan ja Tuuli Vilhunen	2021	Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio?	sosionomi, koira-avusteinen	Yleistiedollinen teos ammatillisen toiminnan kehittämiseen eläinten parissa
Google Scholar	Anna Niemi ja THL	2023	Selvitys koira-avusteisen työskentelyn mahdollisuuksista lasten oikeuspsykologisissa haastatteluiluissa ja psykososiaalisen tuen kontekstissa	koira-avusteinen	Lapsiystävällisyyden lisääminen koira-avusteisin menetelmin haastattelutilanteissa
Theseus	Mia Färm	2013	Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia	eläinavusteinen	Kuvaa, minkälaisia sosiaali- ja terveystieteiden opinnäytetöitä eläinavusteisesta terapiasta ja toiminnasta on tehty. Selvi-

					tys, millaisia terveysvaikutuksia edellä mainituilla asioilla on ihmiselle.
Theseus	Iida Koskinen ja Ronja Rantanen	2022	Eläinavusteisuus yksilön toiminnan tukena- koira terapiaeläimenä	eläinavusteinen työskentely, koira	Selvitys, millä tavoin eläinavusteisen terapian ja toiminnan keinoja on käytetty. Selvitetty, millaisia hyötyjä eläimestä on ollut yksilön kuntoutuksessa ja muissa taitoja vaativassa tilanteessa.
Theseus	Emilia Markkula	2020	Eläinavusteinen työskentely motivaation vaikuttajana päihdekuntoutuksessa	eläinavusteinen	Selvitys, miten eläinavusteinen työskentely vaikuttaa päihdekuntoutuksessa olevien asiakkaiden motivaatioon
Theseus	Anni Nurmi	2023	Eläinavusteinen työskentely lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukena	eläinavusteinen	Selvitys, millä tavalla eläinavusteinen työskentely toimii lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukena
Theseus	Jasmin Nietula ja Virva Poutakivi	2020	Eläinavusteista työskentelyä sosionomin koulutuksella	eläinavusteinen, sosionomi	Selvitys, miten sosionomin koulutuksella voidaan työskennellä eläinavusteisesti ja minkälaisia eläinavusteisia palveluita Suomessa on

4.8 Hyväksytyjen julkaisujen kuvaus ja perustelut valinnalle

Artikkeleiden valinnan jälkeen suoritan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen seuraavan vaiheen: aineiston analyysin ja synteessin. Tähän vaiheeseen kuuluu sisällön yhdistäminen ja sen vertailu, systematisointi sekä tutkimuskysymyksiin vastaaminen. (Marjamaa & Sinisalo 2022) Esittelen ensin jokaisen aineiston ja kohdassa "TULOKSET" vastaan tutkimuskysymyksiini aineistojen pohjalta. Näiden kysymysten lisäksi pohdin jokaisen aineiston kohdalla sitä, että millä tavalla kukin julkaisu kertoo teemasta ja miten se on otettu esiin?

Ensimmäinen artikkeli löytyi hakutuloksena Theseuksesta hakulausekkeella "eläinavusteinen työskentely". Artikkelin nimi on "Eläinavusteista työskentelyä hyvinvointipalveluihin". Sen on kirjoittanut Leena Välimaa ja se on julkaistu vuonna 2017. Artikkelissa kerrotaan eläinavusteisesta työskentelystä ja sen soveltamisesta hyvinvointipalveluihin. Artikkeli on kirjoitettu hyvinvointipalveluiden kehittämisen näkökulmasta mahdollisin eläinavusteisin keinoin. Välimaa esittelee julkaisussaan Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvointipalveluiden hallinnoiman Luontoa elämään- hankkeesta saatuja kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä. Osahankkeen toimijat osallistuivat viiden päivän koulutuskokonaisuuteen, jonka tavoitteena oli oppia soveltamaan eläinavusteista työskentelyä omassa työssään työikäisten nuorten ja aikuisten sosiaalisessa kuntoutuksessa. Opiskeltavia teemoja olivat: eläinavusteisuuden soveltuvuus asiakkaalle, turvallisuus ja laatu eläinavusteisessa työskentelyssä sekä hyvinvoinnin edistäminen eläimen avulla. Osallistujat osallistuivat erilaisiin luontolähtöisiin toimintoihin husky farmilla, hevosallilla ja maatilalla. Osahankkeen työntekijät ovat käyttäneet omia koiriaan mukana yksilö- ja ryhmätoiminnassa (Välimaa 2017).

Toinen julkaisu löytyi hakutuloksena Google Scholarista hakusanoilla "sosio-nomi" ja "koira-avusteinen". Sen on kirjoittanut Lotta Hautamäki, Farid Ramadan ja Tuuli Vilhunen. Julkaisun nimi on: "Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä". Käsikirja on koottu Kuntoutussäätiöiden tutkijoiden toimesta osana Kelan rahoittamaa kehittämishanketta ja se on julkaistu vuonna

2021. Julkaisu on kattava yleistiedollinen teos eläinavusteisuudesta ja ammatillisen toiminnan kehittämistä eläinavusteisin menetelmin. Siinä puhutaan ”eläinavusteisesta interventioista”, jolla tarkoitetaan yleisesti eläimen kanssa toteutettua toimintaa, jonka tarkoituksena on esimerkiksi lisätä ihmisen hyvinvointia. Käsikirja tuo laajan informaation lisäksi ammattilaisten ja vapaaehtoisten näkökulman toiminnan toteuttajina eläinavusteisessa interventiossa. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 6) Julkaisu ohjaa pohtimaan millaista eläinavusteinen toiminta on omassa työssä sekä toimintaympäristössä. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 5) Valitsin tämän käsikirjan katsaukseeni siitä syystä, koska siinä kerrotaan laajasti ja monipuolisesti teemaani liittyvistä eettisistä asioista ja turvallisuuteen liittyvistä seikoista.

Kolmas julkaisu löytyi Google Scholarin hakutuloksena myös hakusanoilla ”sosiologi” ja ”koira-avusteinen”. Julkaisun nimi on ”Selvitys koira-avusteisen työskentelyn mahdollisuuksista lasten oikeuspsykologisissa haastatteluissa ja psykososiaalisen tuen kontekstissa”. Selvitys on toteutettu osana Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimaa Barnhaus-hanketta. Selvityksen kirjoittajiksi on nimetty Anna Niemi ja THL. Selvitys on julkaistu vuonna 2023. Tavoitteena on lapsiystävällisyyden lisääminen lapsirikostutkinnassa toteutettavissa haastatteluissa. Selvityksessä pohditaan, voiko lapsiystävällisyyttä lisätä eläinavusteisesti esimerkiksi haastattelussa mukana olevan koiran avulla. (Niemi 2023, 2) Selvitys valikoitui tutkimusaineistokseni siitä syystä, koska aihe käsitteli juuri koira-avusteisuutta.

Näiden tutkimusten lisäksi olen tutustunut eri korkeakoulujen lopputöihin. Näistä lopputöistä neljä on ammattikorkeakoulu tasoista opinnäytetyötä ja yksi on pro gradu- tutkielma. Jokainen lopputyö on löytynyt Theseuksesta. Ensimmäisen opinnäytetyön on tehnyt Mia Färm osana Saimaan AMK:n hoitotyön koulutusohjelmaa. Se löytyi hakusanalla ”eläinavusteinen”. Opinnäytetyön nimi on ”Eläinavusteinen toiminta ja terapia- systemaattinen kirjallisuuskatsaus” ja se on tehty vuonna 2013. Se on toteutettu systemaattisena kirjallisuuskatsauksena ja tarkoituksenaan kuvata, minkälaisia opinnäytetöitä eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta on tehty vuosina 2009-2013. Sen tavoitteena on selvittää eläinavusteisuutta.

teisen toiminnan ja terapian terveysvaikutukset sekä kuinka paljon eläinavusteista toimintaa ja terapiaa on tutkittu opinnäytetöissä. (Färm 2013, 2) Mielestäni kyseisen opinnäytteen mainitseminen omassani on validia siksi, koska sen avulla pystyn itse vertaamaan, kuinka paljon opinnäytteitä aiheestani on tehty 11 vuotta sitten.

Toisen opinnäytetyön ovat tehneet lida Koskinen ja Ronja Rantanen osana Turun ammattikorkeakoulun fysioterapiakoulutusta. Se löytyi hakusanoilla ”eläinavusteinen” ja ”koira”. Opinnäytetyön nimi on ”Eläinavusteisuus yksilön toiminnan tukena- koira terapiaeläimenä” ja se on tehty vuonna 2022. Se on toteutettu integroivana kirjallisuuskatsauksena tarkoituksenaan tuottaa tietoa eläinavusteisen toiminnan ja terapian menetelmistä eri kohderyhmissä. Sen tavoitteena on selvittää millaisia eläinavusteisen toiminnan ja terapian keinoja on käytetty sekä mitä hyötyä eläimestä on ollut yksilön kuntoutuksessa. (Koskinen & Rantanen 2022, 2) Opinnäyte herätti huomioni siksi, koska se lähestyy aiheeni hieman eri näkökulmasta kuin itse.

Ainoa valitsemani pro gradu-tutkielman on tehnyt Emilia Markkula Itä-Suomen yliopistossa. Se löytyi hakusanalla ”eläinavusteinen”. Pro gradun nimi on ”Eläinavusteinen työskentely motivaation vaikuttajana päihdekuntoutuksessa” ja se on tehty vuonna 2020. Lopputyö on toteutettu yhteensä kahdeksan ihmisen haastatteluna, joista viisi on asiakasta, jotka ovat osallistuneet vapaaehtoiseen eläinavusteisen ryhmän toimintaan. Haastateltavista 3 ovat eläinavusteista toimintaa toteuttavia työntekijöitä. Haastattelut ovat teemahaastatteluja ja ne ovat analysoitu teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Lopputyön tarkoituksena on selvittää, miten eläinavusteinen työskentely vaikuttaa päihdekuntoutuksen asiakkaiden motivaatioon. (Markkula 2020, 2) Lopputyö kiinnosti minua siksi, koska sen tekijän koulutus on hiukan korkeampi omaani, mutta ala on sama. Mielenkiintoa lisää myös se, että voisimme työskennellä samalla asiakastyökentällä kuin pro gradun tekijä.

Kolmannen opinnäytetyön on tehnyt Anni Nurmi osana Hämeen ammattikorkeakoulun sosionomikoulutusta. Se löytyi hakusanalla ”eläinavusteinen”. Opinnäyte-

työn nimi on ”Eläinavusteinen työskentely lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukena” ja se on tehty vuonna 2023. Opinnäytetyö on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena eläinavusteisesta työskentelystä. Sen tavoitteena on vastata siihen, että millä tavalla eläinavusteinen työskentely toimii lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukena. (Nurmi 2023, 2) Opinnäytetyö valikoitui tarkasteltavakseni siksi, koska sen tekijä on vertaiseni sekä hänen aiheensa liittyy yhteen sosiaalialan asiakaskentistä.

Viimeisimmän tarkastelemani opinnäytetyön ovat tehneet Jasmin Nietula ja Virva Poutakivi osana Laurea ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmaa. Se löytyi hakusanoilla ”eläinavusteinen” ja ”sosionomi”. Opinnäytetyön nimi on ”Eläinavusteista työskentelyä sosionomin koulutuksella” ja se on tehty vuonna 2020. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena ja teemahaastatteluna, johon osallistui kuusi sosionomia. Sen tarkoituksena on selvittää, miten sosionomin koulutuksella voidaan työskennellä eläinavusteisesti sekä millaisia eläinavusteisia palveluita Suomessa on. (Nietula & Poutakivi 2020, 3) Valitsin opinnäytetyön tutkittavakseni siitä syystä, koska sen aihe ja näkökulma ovat valideja.

4.9 Sisällön analyysi

Aineistojen esittelyn jälkeen siirryn seuraavaan vaiheeseen. Sisältöanalyysi on tapa, jota käytetään kirjallisuuskatsauksissa riippumatta siitä analysoidaanko tutkimuskohteesta laadullista vai määrällistä tietoa. Sisältöanalyysin menetelmällisyys tarkoittaa erilaisten katsausmatriisien eli kuvioiden tai taulukoiden luomista tiedon tiivistämisen, jäsentämisen ja analyysin tueksi. Kirjallisuuskatsauksessa tutkittavaksi valitaan vain tekeillä olevan katsauksen kannalta oleelliset ja erityisen merkitykselliset julkaisut. Kirjallisuuskatsauksen sisältöanalyysissä tulisi olla vain ne julkaisut analyysin kohteena, joiden avulla pystyy vastaamaan tutkimuskysymyksiin, ja vain niiltä osin kuin ne käsittelevät tutkimuskysymyksessä määritettyjä asioita. (Vilka 2023, 181) Kirjallisuuskatsauksen sisältöanalyysissä pätee sama ajatus, kuin missä tahansa tutkimuksessa: kuin tuntee hyvin tutkimuskohteen ja analysoitavat tutkimukset, se antaa mahdollisuuden vertailuun ja erittelyyn, jonka jälkeen tehdään omia

päätelmiä. Alkuperäisten tutkimusten tutkiva lukeminen on sisältöanalyysin perusidea. Sisältöanalyysi koostuu kolmesta vaiheesta, jotka ovat analyysin valmistelu, organisointi ja raportointi. Ensimmäisessä vaiheessa tiedot järjestetään tutkimisen mahdollistavaan muotoon. Toisessa vaiheessa tehdään induktiivinen analyysi eli edetään aineistoista löytyneistä ja tutkimuskysymyksiensä kannalta olennaisista havainnoista päätelmiin ja tuloksiin. Kolmannessa vaiheessa tulokset ja analyysi kuvataan ja havainnollistetaan raportoinnin tasolla siten, että kirjallisuuskatsaus on toistettavissa. (Vilkkä 2023, 182-183) Sisältöanalyysiä voidaan viedä eteenpäin pohtimalla seuraavia asioita: tutkimusten yhtenäisyydet suhteessa tutkimuskysymykseen, näkökantojen mahdolliset vastakkaisuudet tai eroavuudet sekä syyt mahdollisille eroavaisuuksille ja yhtenäisyyksille. Sisältöanalyysin tavoitteena on luoda soveltuvalla tavalla aineistosta kokonaisuus, synteesi. (Vilkkä 2023, 183).

Lähdin toteuttamaan kirjallisuuskatsaukseni sisältöanalyysiä siten, että latsin jokaisen julkaisun koneelleni pdf- tiedostona. Luin ne läpi ja tietokoneeni pdf-tiedostojen muokkausohjelmalla alleviivasin tekstistä punaisella ne kohdat, jotka mielestäni vastaavat tutkimuskysymykseeni: "Millä tavalla koiria voidaan käyttää sosiaalialan asiakastyössä?" Alleviivasin sinisellä ne kohdat, jotka mielestäni vastaavat tutkimuskysymykseeni: " Mitä hyötyä koira-avusteisuudesta on?" Nämä alleviivaukset löytyvät taulukoiden 4 ja 5 kohdista "Pelkistetty ilmaus". Taulukoiden kohtiin "yläluokka" olen sijoittanut kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykset. Taulukoiden kohtaan "alaluokka" olen sijoittanut asiat, jotka ovat nousseet esille pelkistetyistä ilmauksista. Nämä kohdat antavat minulle vihjeitä siitä, minkälaisia teemoja sisältöanalyysistä löytyy. Sisältöanalyysin aineiston yhdistämisen havainnollistamiseen voidaan käyttää erilaisia apuvälineitä. Tällaisia välineitä ovat esimerkiksi kerronta, grafiikka, kuviot ja taulukot. Tutkijan on mahdollista rakentaa itse kuvioita, kaavioita, käsitekarttoja ja taulukoita aineiston järjestämiseksi. (Vilkkä 2023, 184-185) Halusin itse käyttää taulukointia, koska se on selkeä ja helposti tulkittavissa.

Taulukko 4. Koiran rooli sosiaalialan asiakastyössä

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<ul style="list-style-type: none"> - Perhesosiaalityössä koira voi olla lapsen sanoittamisen tukena - Sosiaalisten taitojen harjoittelu koiran tervehtiminen, erilaiset leikit (pallonhaku, vetoleikit) - Koira toimii tunteen siirron kohteena - Koiralle opetetaan tehtäviä - Lapsi on pitänyt keskustelutilanteessa koiran hihnasta kiinni - Koira on läsnä keskustelussa ja haastattelutilanteessa - Spontaani orientoituminen eli annetaan koiran itse ottaa kontaktia asiakkaan kanssa, jolloin eläin ja asiakas määrittävät vuorovaikutuksen muodon vapaasti - Koira täydentää ammattilaisen osaamista ja tuo auttamistilanteeseen jotain uutta - Koira on välittäjä, joka rakentaa luottamusta ammattilaisen ja asiakkaan välille - Koirien hoivakotivierailut - Apuna kriisityössä 	Työskentelyn toteutus	Koiran rooli sosiaalialan asiakastyössä
<ul style="list-style-type: none"> - Lastenkodissa - Vanhustenhuollossa - Sosiaalityöntekijän kotikäynneillä - Päihdekuntoutuksessa - Mielensterveyskuntoutujien toiminnassa - Lastensuojelun avohuollossa - Kuntouttavassa työtoiminnassa - Opiskeluhoolto, kuraattorin työ - Hoivakodeissa 	Työskentelyn sijainti	
<ul style="list-style-type: none"> - Tukikoiratoiminta - Koira toimii työparina - Koira toimii kuuntelijana 	Koiran rooli työskentelyssä	

Taulukko 5. Koira-avusteisuuden hyödyt

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<ul style="list-style-type: none"> - Koiran läsnäolo ja koskettaminen nostavat endorfiinin, oksitosiinin ja dopamiinin tasoja - Koira laskee ihmisen kortisolitasoja, laskee verenpainetta ja sykettä - Lievittää asiakkaan tilanteessa kokemaa stressiä, vähentää levottomuutta ja aggressiota - Koiran läsnäolo rentouttaa ja rauhoittaa - Helpottaa luottamussuhteen kehittymistä 	Fyysiset hyödyt	Koira-avusteisuuden hyödyt
<ul style="list-style-type: none"> - Koira edistää nähdäksi tulemisen kokemusta - Koira edesauttaa psyykkistä hyvinvointia - Koira parantaa mielialaa - Koira mahdollistaa paremman kontaktin ammattilaisen ja asiakkaan välillä - Koira-avusteinen työskentely aktivoi asiakasta - Vahvistaa osallisuutta - Koira lievittää yksinäisyyttä, lisää turvallisuuden ja hyvänolon tunnetta - Koiran osallistuminen nopeuttaa asiakastyön prosesseja 	Psyykkiset hyödyt	
<ul style="list-style-type: none"> - Koira lisää asiakkaan motivaatiota ja sosiaalista vuorovaikutusta - Koiran läsnäolo voi auttaa autismikirjon lasta vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa mallintamalla samaistumista muiden lasten ja aikuisten tunteisiin - Helpottaa ja tukee vuorovaikutusta - Opettaa vuorovaikutustaitoja ihmisille 	Sosiaaliset hyödyt	

Aineistosta löytyviä havaintoja voidaan yhdistellä kokonaisuuksiksi moni eri tavoin hyödyntäen valittua menettelytapaa. Kartoittava sisältöanalyysi vastaa aineistoksi määritellyillä tutkimuksilla siihen, millaisia ovat keskeisimmät tutkimusasetelmat tai teemat ja millaisia ihmisryhmät ovat tai eivät ole edustettuina aihepiirin tutkimuksessa. (Vilkkä 2023, 185-186) Teema-analyysi yhdistelee aineistoa kysymällä, miten eri tutkimuksissa määritellyt yksittäiset teemat liittyvät toisiinsa tai ovatko tutkimukset eri vai samaa mieltä asiasta. (Vilkkä 2023, 186)

5 TULOKSET

Tässä osiossa esitän löydökset sekä johtopäätökset tutkimusaineistojeni sisällöstä. Kirjallisuuskatsaukseni hakutulokset näyttävät, että eläin- ja koira-avusteisuudesta on tehty useita opinnäytetöitä. Opinnäytteet ovat suurimmaksi osaksi AMK-perustutkintoon tehtyjä lopputöitä, mutta myös yliopistollisia pro gradu-töitä löytyy. Hakutuloksissa löytyneet opinnäytetyöt ja muut julkaisut ovat pääsääntöisesti keskittyneet yleisesti eläinavusteisuuteen eivätkä rajaudu pelkästään koira-avusteisuuteen. Mielestäni tämä havainto on hieman erikoinen, koska jokaisessa yleisesti eläinavusteisuudesta kertovassa julkaisussa mainitaan koira. Koira mainitaan julkaisuissa vähintään esimerkkinä, mutta yleensä useampi käsittelee juuri koira-työeläimenä. Tästä voidaan päätellä, että koira on yleisin eläinavusteisuudessa hyödynnetty eläin. Ottaen huomioon, että koirat ovat ihmisten yleisimpiä lemmikkejä ja ”parhaita” ystäviämme, kyseenalaistan, että miksi aiheetta ei olla aikaisemmin rajattu pelkästään koiriin. Färmin tekemässä kirjallisuuskatsauksessa todetaan, että koira-avusteisuuden suosio näkyi jo hiukan yli 10 vuotta sitten tehdyissä lopputöissä. (Färm 2013, 38) Tästä voidaan vetää johtopäätös, että koira ja koira-avusteiset menetelmät ovat säilyttäneet paikkansa eläinavusteisten menetelmien suosiossa.

5.1 Koira-avusteisen työotteen hyödyt asiakastyössä

Aineistojen sisällön perusteella koira-avusteisuus koetaan positiiviseksi ja hyödylliseksi lisäksi asiakastyössä. Jokaisessa julkaisussa mainitaan koiran fysiologiset, sosiaaliset ja psyykkiset vaikutukset. Nämä kyseiset asiat näkyvät myös taulukossa 5. Suorittaessani sisältöanalyysin, havaitsin, että julkaisuissa on pelkkiä yhteneväisyyksiä, eikä yhtään eroavaisuuksia. Tutkimusten ja julkaisujen kirjoittajat ovat siis yhtä mieltä siitä, että koira-avusteisuudesta on hyötyä. Koiran kerrotaan esimerkiksi lievittävän ihmisten stressiä, lisäävän mielihyvähormonien tasoja eli nostavan mielialaa sekä rauhoittavan mieltä. (Niemi 2023, 7) Koira-avusteisesta työskentelystä kysyttäessä yläkouluikäisten vastauksissa toistuvasti useimmin kokemukset juuri koiran rauhoittavasta vaikutuksesta, mielialan paranemisesta, vuorovaikutuksen helpottumisesta sekä koiran tarjoamasta sosiaali-

sesta tuesta. Eläinavusteisuuden voi ajatella tuovan lisäarvoa ammattilaisen tekemään työhön (Niemi 2023, 8). Koiran on todettu helpottavan asiakkaan kanssa työskentelyä, koska sen läsnäolo motivoi ja auttaa asiakasta keskittymään keskusteluun. Yleisesti eläinavusteisuus tehostaa ja helpottaa lasten kanssa työskentelemistä toimintaympäristöstä riippumatta. Lasten kokemukset esimerkiksi psykoterapiakäynneistä paranivat koiran läsnäollessa. Koira avulla lapset olivat motivoituneempia ja pysyivät paremmin läsnä keskustelunaiheissa (Niemi 2023, 7)

5.2 Koira-avusteisuuden käyttö sosiaalialan asiakastyössä

Koira lisää turvallisuuden tunnetta sekä tukee vuorovaikutusta esimerkiksi kannustamalla keskusteluun. Koira on toiminut tunteen siirron kohteena, jolloin jotain negatiivista asiaa on helpompi käsitellä koiran kautta esimerkiksi tarkkailemalla sen elekieltä epämiellyttävässä tilanteessa, sekä pohtimalla, miksi se kokee epävarmuutta. Koira vahvistaa asiakkaan itsetuntoa luomalla onnistumisen kokemuksia esimerkiksi sen kanssa tehtyjen tehtävien suorittamisessa. (Välimaa 2017, 7) Aineistojen sisällön perusteella koiraa voidaan hyödyntää jokaisen ikäryhmän kanssa. Koiraa voidaan hyödyntää perhesosiaalityössä, lastenkodeissa, lastensuojelun avohuollossa, opiskeluhuollon kuraattorityössä, kuntouttavassa työtoiminnassa, ammatillisessa kuntoutuksessa, päihde- ja mielenterveyskuntoutujien parissa, sosiaalityöntekijän kotikäynneillä, kriisityössä, hoivakotivierailuilla ja vanhustenhuollossa. Nämä näkyvät myös taulukossa 4. Perhesosiaalityössä koira tukee lasta vaikeiden asioiden sanoittamisessa. (Välimaa 2017, 2) Sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikoissa eläimet ovat useimmin mukana joko vapaaehtoistoimijoiden vierailujen yhteydessä tai ammatillisesti työtä toteuttavan terapeutin tai sosiaalityöntekijän kanssa (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 38-39) Oulun kriisikeskuksessa koira on toiminut kriisityöntekijän työparina vuodesta 2019. Kriisityöntekijä on kokenut koira-avusteisen työskentelyn rauhoittavana elementtinä ja hyvänä keskustelun avaajana. (Hautamäki, Ramadan, & Vilhunen 2021, 13) Olen itse tavannut Oulun kriisikeskuksen koirakon ollessani työharjoittelussa Oulun Tyttöjen Talolla. Vierailun tarkoituksena oli tutustuttaa minun ja opiskelijakaverini vetämän ryhmän jäsenet Kriisikeskuksen toimintaan samalla kun he saivat silittää koiraa. Koin itse, että asiakkaat vaikuttivat rennommilla,

koska keskustelun osana tulleet hiljaiset hetket täyttyivät luontevasti koiraa paitaten tai siitä keskustellen.

Lopputöiden sisältöä analysoitaessa jokaisessa kerrotaan, että eläinavusteisen toiminnan soveltaminen asiakastyöhön on tuottanut positiivisia tuloksia. Jokaisessa niistä mainitaan jo aikaisemmin tutuiksi tulleet sosiaaliset, psyykkiset ja fyysiset vaikutukset niin hyvinvoinnissa kun terveydessä. Koira-avusteisuuden mielenkiintoisiin fyysisiin hyötyihin voidaan lisätä vanhusten unen saannin lisääntyminen sekä kipujen vähentyminen. (Färm 2013, 36) Muita mielenkiintoisia nostoja fyysisen hyvinvoinnin lisääntymisestä koira-avusteisin keinoin on esimerkiksi tehtävien suorittamisen nopeutuminen ja koettuun raskautasoon. (Koskinen & Rantanen 2022, 37-38) Eläinavusteinen työskentely lisää asiakkaiden sisäistä motivaatiota, mutta se ei ole yleispätevä työskentelymalli kaikkiin tilanteisiin. Eläimistä kiinnostuneille asiakkaille siinä näyttää olevan paljon mahdollisuuksia. (Markkula 2020, 69-70) Mielestäni tämä on hyvä ottaa huomioon suunniteltaessa eläinavusteisten menetelmien käyttöä, koska on olemassa myös ihmisiä, jotka eivät välttämättä vain pidä eläimistä tai heille annettu apu välittyy paremmin ilman eläimen läsnäoloa.

Lopputöiden analyysistä selvisi myös se, että nimenomaan koiraa pidetään parhaana mahdollisena lohduttajana lastensuojelun asiakkaiden keskuudessa. Siihen on helppo luoda kiintymyssuhde (Nurmi 2023,11-12) Eläinavusteinen työskentely tuo lisäarvoa sekä uusia mahdollisuuksia sosionomin työhön. Tutkimusten tulosten perusteella sosionomilla on mahdollisuus toteuttaa eläinavusteista työskentelyä monipuolisesti sekä laajasti eri asiakasryhmien kanssa. Sitä voidaan toteuttaa esimerkiksi täyspäiväisenä tai vapaaehtoistyönä. Haastattelujen perusteella eläinavusteisille palveluille on kysyntää sosiaalialalla ja siihen suhtaudutaan lähtökohtaisesti hyvin positiivisesti. Kuitenkin kokemus oman alan perustyöhön nähdään hyvänä ennen eläimen ottamista asiakastyöskentelyyn. Koira nähdään soveltuvan parhaiten asiakastyöskentelyyn sen luonteen ja luontaisen miellyttämisen halun perusteella. Koira myös integroituu ihmisen arkeen parhaiten. (Nietula & Poutakivi 2020, 35-36)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyöni keskeisimmät tavoitteet ovat koirien käytön keinojen, vaikutusten ja hyötyjen selvittäminen sosiaalialan asiakastyössä sekä koirien integroinnin edistäminen osaksi sosiaalialan palveluita ja toimintaa. Mielestäni olen onnistunut tavoitteissani hyvin, koska olen tuonut esille tärkeitä pointteja sekä julkaisuja kirjallisuuskatsauksessani. Vastaukset tutkimuskysymyksiini ovat seuraavat: koira-avusteisuus on todettu hyödylliseksi ja pidetyksi keinoksi monessa eri kontekstissa ja työtehtävässä. Koirien vaikutus meihin ihmisiin on positiivinen psyykkisesti, sosiaalisesti ja fysiologisesti. Ne lisäävät hyvinvointia rauhoittamalla, lisäämällä turvallisuuden tunnetta, tukemalla, kannustamalla ja motivoimalla työskentelyyn eri asiakaskentillä. Koiria voidaan käyttää monipuolisesti eri ikä- ja asiakasryhmien kanssa kenttätyössä. Esimerkiksi niiden läsnäolo auttaa lasten keskittymisessä sekä stressin säätelyssä. Tämä helpottaa asiakkaiden kanssa työskentelyä hankalissakin tilanteissa. Koirien vierailut esimerkiksi ikäihmisten hoivakodeissa tai lastensuojelun yksiköissä aktivoivat, osallistavat ja parantavat asiakkaiden mielialaa. Tehtävien teettäminen koiralle ja niissä sen kanssa onnistuminen tuottaa onnistumisen tunteen lisäksi iloa ja tukee asiakasta sosiaalisesti.

Koira-avusteisuuden käyttäminen sosiaalialan asiakastyössä on palkitsevaa, mutta ei täysin vaivatonta. Ennen koiran tuomista työpaikalle on siihen oltava työyhteisön tuki ja esimiehen lupa. Koiran ohjaajalla on vastuu työskentelyn sujuvuudesta ja mielekkyydestä sekä koiran hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Ohjaajan tulee pitää silmällä koiran elekieltä ja tunnistaa sen stressireaktiot. Eläin tulee olla perusterve, rokotettu sekä tarkistettu loisten varalta. Koira-avusteisuuden on oltava perusteltua esimerkiksi asiakaslähtöisyyden perusteella. Ennen koira-avusteisen työskentelyn toteuttamista on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka sisältää muun muassa vastuuhenkilön, koira-avusteisen toiminnan käyttötarkoituksen, sekä muita työskentelyyn liittyviä olennaisia asioita. (Hautamäki, Ramadan, Vilhunen 2021, 16-18)

6.2 Luotettavuuden tarkastelu

Opinnäytetyöhöni valitut aineistot ovat luotettavia siksi, koska kaksi niistä ovat viranomaistietoa sekä niiden tekemiseen on osallistunut useita alan ammattilaisia. Aineistoista yksi on tuotettu yhteistyössä oppilaitoksen kanssa. Jokaista aineistoa tehtäessä on käytetty useita lähteitä, joista osaa olen käyttänyt itsekin tätä opinnäytetyötä tehdessäni. Opinnäytetyöni on ajankotainen, koska tutkimusten ja hakutulosten perusteella aiheeni on pinnalla tällä hetkellä sekä sitä tullaan kehittämään ja soveltamaan myös tulevaisuudessa. Mielestäni opinnäytetyöni on merkittävä siksi, koska olen hyödyntänyt aineistojen etsimiseen tietokantojen lisäksi tekoälyä, jota en ole havainnut muissa lopputöissä.

6.3 Jatkotutkimusaiheet

Jokaisessa aineistossa on todettu koira-avusteisuuden olevan pidetty ja hyödyllinen työmenetelmä. Koiria ollaan hyödynnetty jo monella sosiaalialan työkentällä. Julkaisujen runsaasta määrästä päätellen metodi on suhteellisen tunnettu ja tutkittu. Mielestäni tässä vaiheessa aihetta voitaisiin lähteä lähestymään käytännön kautta, esimerkiksi laadunvalvonnan kautta. Omasta kokemuksestani voin todeta, että metodit ovat hyviä teorioita paperilla, mutta joskus niiden toteuttaminen uupuu. Katsauksessani olen tehnyt havainnon, että koira-avusteisuuden toteuttaminen on toiminut ja tuottanut positiivisia tuloksia, joten sen onnistumisesta ei ole kyse. Kyse on enemmänkin siitä, että toteutetaanko koira-avusteisuutta liian yksitoikkaisin menetelmin? Onko olemassa muita tapoja, millä tavalla ammattilaisen, koiran ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta ja toimintaa voidaan toteuttaa? Yleisesti koira-avusteisuudesta puhuttaessa sosiaalialan asiakastyössä, tulee mielikuva toimistosta, jossa ammattilainen ja asiakas keskustelevat, koira asiakkaan pajattavana. Voiko tätä ennakkoluuloista mielikuvaa muuttaa?

LÄHTEET

Arene. 2017. Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren: Korkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Helsinki: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. Viitattu 21.09.2023. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?_t=1526901428

Färm, M. 2013. Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia- systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/69344/Farm_Mia.pdf?sequence=1

Greencare Finland. Mitä on greencare. Viitattu 18.12.2023 <https://www.gcfinland.fi/green-care/>

Hautamäki, L., Ramadan F. & Vilhunen, T. 2021. Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio. Helda Helsinki. Kela. Viitattu 20.02.2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/06a4187d-0911-4c46-8755-cc16ffbe0c08/content>

Ikäheimo, K. 2013. Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Solution Models House. 1. painos. Yliopistopaino Helsinki.

Kahilaniemi, E. 2020. Eläinavusteinen interventio- asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. 2. painos. Tampere: Nekapaino

Kallionpää, M. 2023. Matkalla kohti mahdollisuuksia vai älyttömyyksiä- suoristaako tekoäly mutkia myös ammattikorkeakoulussa? Viitattu 21.02.2024. <https://journal.laurea.fi/matkalla-kohti-mahdollisuuksia-vai-alyttomyyksiä-suoristaako-tekoaly-mutkia-myos-ammattikorkeakoulussa/#3030fcff>

Kennelliitto. Viitattu 24.07.2023. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat/loyda-lahin-kaverikoiraryhma>

Koskinen, I & Rantanen, R. 2022. Eläinavusteisuus yksilön toiminnan tukena-koira terapiaeläimenä. Turun ammattikorkeakoulu. Fysioterapeuttikoulutus. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/783952/Koskinen_Rantanen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Latvala-Sillman, P. 2018. Työparina Koira. Hansaprint Oy. Sanasilta Oy.

Markkula, E. 2020. Eläinavusteinen työskentely motivaation vaikuttajana päihdekuntoutuksessa. Itä-Suomen yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu

Mannila, M. 2021. Kirjallisuuskatsaus opinnäytetyön muotona. Energiaa. Viitattu 24.06.2023. <https://energiaa.vamk.fi/osaaminen/kirjallisuuskatsaus-opinnaytetyon-muotona/>

Marjamaa, M. & Sinisalo, R. 2022. Kirjallisuuskatsauksen ohjaus- perustana tutkimuskysymys ja ohjaushaastattelu. Kreodi. <https://www.kreodi.fi/arkisto/artikkelit/kirjallisuuskatsauksen-ohjaus-perustana-tutkimuskysymys-ja-ohjaushaastattelu.html>

Niemi, A. 2023. Selvitys koira-avusteisen työskentelyn mahdollisuuksista lasten oikeuspsykologisissa haastatteluissa ja psykososiaalisen tuen kontekstissa. Julkari. Viitattu 17.02.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145993/URN_ISBN_978-952-408-017-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nietula, J & Poutakivi, V. 2020. Eläinavusteista työskentelyä sosionomin koulutuksella. Laurea. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343436/EI%C3%A4inavusteista%20ty%C3%B6skentely%C3%A4%20sosionomin%20koulutuksella.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Nurmi, A. 2023. Eläinavusteinen työskentely lastensuojelun asiakkaiden hyvinvoinnin tukena. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789149/Nurmi_Anni.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Salminen, A. 2011. Mikä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsausten tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Silmälä, P. 2023. Chat GPT. Metropolia ammattikorkeakoulu- tietohallinto. Viitattu 15.1.2024. <https://wiki.metropolia.fi/display/tietohallinto/Chat+GPT>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus. <https://stm.fi/sosiaalityo>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Sosiaalipalvelut. Viitattu 08.07.2023 <https://stm.fi/sosiaalipalvelut>

Vilka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Art House.

Virtanen, E. 2020. Työparina koira- koira-avusteinen kasvatus ja kuntoutustyö. Sporttirakki. Viitattu 15.11.2023. <https://sporttirakki.fi/2020/01/22/tyoparina-koira-koira-avusteinen-kasvatus-ja-kuntoutustyo/>

Välimaa, L. 2017. Eläinavusteista työskentelyä hyvinvointipalveluihin. Theseus. Viitattu 25.02.2024. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/125450/Valimaa%20Leena%20Lumen-leh-ti%201_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y